

Student

KU SPORT (4) | VOLLEYBAL

De impact van leiderschap in sport

In KU Sport plaatst Veto de sportploegen van onze alma mater op het voorplan. Deze week neemt volleybalcoach Katrien Franssen het woord. Zij heeft het in haar doctoraatsonderzoek over leiderschap in sport.

SANDER COX

“Leiderschap is iets wat je tijdens het seizoen kan creëren en sturen,” vertelt volleybalcoach en doctoraatsstudent Katrien Franssen. “Dat besef komt vaak veel te laat. Al bij de samenstelling van een ploeg moet je als coach rekening houden met leiderschap. Vooralsnog houden hier heel weinig coaches effectief rekening mee. Het is belangrijk dat de coach zich bewust is van de vraag wie de leiders zijn binnen zijn team.”

“Je kunt wel een leiderstype zijn maar dan moet je binnen de ploeg nog worden geaccepteerd. Vaak ontbreekt goed leiderschap. Het is eerder regel dan uitzondering dat de kapitein niet wordt gekozen omwille van zijn leiderschaps capaciteiten. Andere redenen bij de selectie van kapitein geven vaak de doorslag, bijvoorbeeld de zoon of dochter van de sponsor of oudste van het team.”

De doctoraatsstudente adviseert coaches om de karakters beter te monitoren en het leiderschapsproces continu te bewaken, bijvoorbeeld door spelers inspraak te geven in teamdiscussies. Zo krijgt de coach inzicht welke spelers tot welk leiderschapstype behoren.

De volleybalcoach onderscheidt in haar onderzoek de taakleider, de motivationele leider, de sociale leider en de externe leider. Uit haar doctoraat blijkt dat in amper twee procent van de teams deze vier functies door eenzelfde persoon

worden vervuld. Leiderschap binnen het team is dus gewoonlijk verdeeld. Illustratief is de conclusie dat in bijna de helft van de sportteams de captain niet als de belangrijkste leider van de ploeg wordt gezien.

Teamvertrouwen

Als speelster en coach van de KU Leuvenvolleybalploeg ervaart de promovendus ook zelf wat leiderschap met een team kan doen. “De goede teamsfeer binnen onze ploeg zorgt voor een enorme trainingsinzet en een schitterende mentaliteit waarbij de speelsters voor elkaar

door het vuur gaan. Speelsters vinden het echt een eer om voor de universitaire ploeg te spelen. De helft van de speelsters weet dat ze op een belangrijk toernooi waarschijnlijk niet spelen maar dat maakt hen niet uit. Het teambelang staat voor iedereen voorop. Ook naast het veld hebben ze als supporter een heel belangrijke rol. De libero krijgt bij mij de taak om de receptie en verdediging in het achterveld te organiseren. Zelf stuur ik op de andere vlakken meer tactisch bij. Daarnaast probeer ik als motivationele leider iedereen te motiveren om tot het uiterste te gaan.”

De erelijst van de universitaire volleybalploeg laat zien dat de onderzoekster recht heeft van spreken. In vier seizoenen behaalde de volleybalcoach met de KU Leuvenploeg onder andere twee keer de Vlaamse en drie keer de Belgische titel. Afgelopen seizoen pakte de ploeg net als twee jaar geleden de dubbel. Bij zo-

wel de Vlaamse als Belgische finale kwam Leuven uit tegen Gent. Ondanks een 2-0 achterstand in sets wonnen de Leuvense dames alsnog de Belgische titel.

“Teamvertrouwen is cruciaal. Als team moet je altijd blijven

chaamstaal, bepaalt in grote mate of de spelers er nog in geloven.

Uit haar onderzoek blijkt dat onderlinge communicatie een van de belangrijkste predictoren is voor het teamvertrouwen. “Als die communicatie wegvalt is dat een teken dat het

“In bijna de helft van de sportteams wordt de captain niet als leider van de ploeg gezien.”

geloven in de teamcapaciteiten.” Juist in het overbrengen van dat teamvertrouwen spelen de leiders een niet te onderschatten rol. De mate van uitstraling van de leider, in de zin van enthousiasme en li-

niet meer gaat lukken. Daarom is het zo belangrijk om na een punt telkens bij elkaar te komen, elkaar aan te moedigen en tactisch te coachen.”

Gebrek aan leiderschap

Sterk leiderschap binnen een team kan een groot nadeel zijn. Als assistent-coach van de nationale junioren ploeg ervoer Franssen tijdens het EK in 2011 hoe belangrijk het is om leiderschap te verdelen. “Tijdens dat toernooi misten we drie topspelers die duidelijk sterker waren dan de rest. Zij hadden nadrukkelijk de leiding binnen het team, waardoor niemand van de andere speelsters had geleerd leiding te nemen. Dat gebrek aan goed leiderschap binnen het team werd duidelijk zichtbaar wanneer het team moest omgaan met het uitvallen van een geblesseerde speelster. Daar waar de kapitein of andere leiders teamvertrouwen hadden moeten uitstralen, was er nu een grote onzekerheid met een negatieve impact op de prestatie. Achteraf gezien hadden we de kapitein van begin af aan beter moeten sturen.”

Persifoto